

Sygn. akt V CSK 522/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku A. C. i W. C.
przy uczestnictwie T. S.A. z siedzibą w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 20 kwietnia 2016 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestnika
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Wniosek został bardzo lakonicznie uzasadniony, a odwoływanie się przez skarżących do uzasadnienia podstaw skargi na poparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie uwzględnia, iż Sąd Najwyższy na tym etapie postępowania kasacyjnego nie może merytorycznie badać podstaw skargi, o wyniku przedsądu decydują przyczyny kasacyjne, a wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi odrębny element konstrukcyjny skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżących obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżących odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego

orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Przedstawione przez skarżących zagadnienie prawne sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy dla oceny dobrej lub złej wiary posiadacza służebności i właściciela nieruchomości władnącej, od której uzależniona jest długość biegu terminu zasiedzenia zgodnie z art. 172 k.c. istotna jest chwila objęcia w posiadanie służebności na cudzej nieruchomości po zbyciu jej własności przez właściciela nieruchomości władnącej, czy też wcześniejsza chwila objęcia nieruchomości w posiadanie przez jej właściciela będącego jednocześnie właścicielem nieruchomości władnącej pomimo rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia służebności na tej nieruchomości później to jest skutek zbycia jej własności osobie trzeciej bez obciążeń przez właściciela nieruchomości władnącej?.

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżących nie spełnia wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Przede wszystkim nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Ponadto Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się odnośnie pojęcia dobrej i złej wiary w kontekście zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że posiadaczem służebności w dobrej wierze jest ten, którego ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, rozpoczęło się w takich okolicznościach, że usprawiedliwiało przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa. Późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość okresu posiadania potrzebnego dla nabycia własności przez zasiedzenie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 625/14, nie publ. i z dnia 7 maja 2014 r., II CSK 472/14, nie publ.). Należy podkreślić, że w tego rodzaju sprawach istotne znaczenie dla kwalifikacji posiadania służebności, jako wykonywanego w dobrej lub złej wierze i dokonania subsumpcji pod określoną normę prawną, ma dokonanie uprzedniej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, będących

podstawą ustaleń faktycznych, a więc kwestie usuwające się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżących rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, nie publ., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, nie publ., z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, nie publ. i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.).

Skarżący wskazali na potrzebę wykładni art. 172 k.c. i art. 176 k.c. w zw. z art. 292 zdanie 2 k.c., art. 337 i art. 348 k.c. w zw. z art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1990 r., nr 79, poz. 464). Powołując się na potrzebę wykładni wskazanych przepisów skarżący nie przytoczyli ani nie uzasadnili takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. Nie przeprowadzili w tym zakresie żadnego pogłębionego wyводу prawnego dla wykazania, że wskazane przez nich przepisy budzą poważne wątpliwości interpretacyjne, nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych.

Ponadto zagadnienie wejścia przez przedsiębiorstwa przesyłowe w posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w związku z uwłaszczeniem przedsiębiorstw państwowych i kwalifikacja charakteru ich posiadania, była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, a skarżący nie wykazali by zachodziła ponownie potrzeba zajęcia stanowiska przez

Sąd Najwyższy w tym przedmiocie (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009 r., I CSK 265/08, nie publ., z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, nie publ., z dnia 14 listopada 2012r., II CSK 120/12, nie publ., z dnia 9 stycznia 2014 r., V CSK 87/13, nie publ., z dnia 4 czerwca 2014 r., II CSK 520/13, nie publ., z dnia 16 grudnia 2015 r., 132/15, nie publ., z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, OSNC 2015, nr 6, poz. 72, z dnia 25 maja 2016r., V CSK 549/15, nie publ.).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Oczywistą zasadność skargi skarżący motywowali naruszeniem przepisów prawa materialnego i procesowego. W istocie odnieśli tą przyczynę kasacyjną do zarzutów ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Skarżący byli zobligowani podać argumenty wykazujące, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym - w ich ocenie - wyraża się ta „oczywistość”. Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z lakonicznym uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona we wskazanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozumieniu tego pojęcia. Natomiast zapoznanie się z uzasadnieniem wniosku nie pozwala na

stwierdzenie, by doszło do widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez głębszych analiz, kwalifikowanego naruszenia prawa, w wyniku, którego, zapadło orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).